

Vesna Moličnik

KAKO SPREGOVORIMO PREDMETI

Študentske izkušnje ob postavljanju 12. razstave domače in umetnostne obrti v Slovenj Gradcu (17. - 26. 4. 1998) in v Ljubljani (8. - 31. 5. 1998)

Razstava domače in umetnostne obrti se zgodi vsaki dve leti. Do leta 1994 jo je gostilo mesto Slovenj Gradec, od tega leta dalje pa se razstava seli še v prostore ljubljanskega gradu. Letošnja 12. bienalna razstava domače in umetnostne obrti je bila v Slovenj Gradcu odprta od 17. do 26. 4., nato pa še skoraj ves mesec v Ljubljani (8. - 31. 5.).

Razstavo bi lahko uvrstili med tako imenovane "kolekcijske", saj je bil v središču pozornosti predmet, tj. izdelek domače ali umetnostne obrti. Njen osnovni namen je prikaz izdelkov, nastalih v zadnjih dveh letih, za katere so izdelovalci prejeli pozitivno mnenje strokovne žirije, ki deluje v okviru Obrtne zbornice Slovenije. Pridobljen certifikat zagotavlja obiskovalcem razstave kvaliteto razstavljenih izdelkov, njihovim izdelovalcem pa manjšo obdavčenost izdelka domače ali umetnostne obrti ob prodaji. Vodilo razstave naj bi bila torej kvaliteta in ne kvantiteta. Zaradi omejenega prostora in velikega števila razstavljalcev - letos jih je na razstavi sodelovalo kar 206 - je bilo treba izdelke, ki naj bi predstavljali posameznega izdelovalca, še posebej tehtno izbrati.



MUZEJSKO KONSERVATORSKI ODSEVI



Teden dni pred otvoritvijo razstave DUO je slovenjegraška razstavna galerija izgledala približno takole: po sredini galerije so bile vzdolž prehoda, ki vodi iz enega razstavnega prostora v drugega, v vrsti postavljene škatle in škatlice, napolnjene s predmeti, ki so bili zaviti v gore časopisnega papirja; trije fantje, ki se jim je nasmehnila sreča na študentskem servisu, so raznašali bele in črne kubuse po prostorih; Franček, nepogrešljivi hišnik galerije, pa je že spraševal: "Punce, kaj potrebujete?" Res. Kaj pravzaprav potrebuješ, da pričaraš govorico predmetov? Najprej seveda predmet oz. izdelek domače ali umetnostne obrti, ki je materializacija ideje. S svojo obliko, barvo, materialom, iz katerega je narejen, lahko izraža uporabno, statusno, estetsko, religiozno ali kakšno drugo funkcijo. Da pa lahko spregovori, ga je treba umestiti v premišljen kontekst - v prostor, ki gledalcu omogoča odkrivanje posameznih predmetov in njihovih zgodb ter ne izniči celovite podobe razstave. Zapoved številka ena se torej glasi: preprostost. Predmet mora biti izpostavljen. Razstavni prostor, dekoracija, vse mora podkrepiti zgodbo predmeta, ne pa je prekričati ali celo zadušiti. Predmet je postavljen v vlogo pripovedovalca o ljudeh, uporabnikih, izdelovalcih.

Poleg tega, da sporoča vsebino, mora ustvarjati še občutek "resničnega sveta". Vsak predmet ima svojo zgodbo in če nima primerne položaja, ne spregovori.

Da primerno predstaviš predmet, ti mora biti ta najprej všeč. Kot pri izbiri teme za seminarsko ali diplomsko nalogo, je tudi tu osebni interes ena nujnih sestavin, ki omogoči živo, zanimivo in privlačno predstavitev predmeta. Zato smo se na podlagi osebnih interesov in poznavanja razdelile na skupine po materialu, iz katerega so bili izdelki narejeni - les, kamen, glina, steklo, tekstil...

Namen razstave je bil prikazati produkcijo na področju domače in umetnostne obrti v zadnjih dveh letih. Pri izbiri izdelkov smo skušale slediti temu načelu, zato smo izbirale tiste izdelke, ki so v danih možnostih najbolje prikazovali razvoj posamezne panoge v tem obdobju. Želele pa smo prikazati tudi čimveč različnih tehnik izdelave, oblikovanja, uporabnosti, materialov ipd.

Razporeditev posameznih eksponatov je bila zasnovana po posameznih tehnikah oz. sklopih, a se je zaradi različnega razstavnega prostora razlikovala. V Slovenj Gradcu je večji razstavni prostor omogočal prikaz v smiselni celoti, obenem pa je bilo



predstavljenih več izdelkov. V Ljubljani je bilo treba število eksponatov še dodatno omejiti ter v enem prostoru z ustrezno postavitvijo povezati različne tehnike. Da bi razstava dobila svojo celovito podobo, smo skušale pri razporeditvi predmetov upoštevati tudi ostale dejavnike, npr. barvno usklajenost posameznih izdelkov, značilnosti drugih izdelkov itd. Eden od pogojev pri izbiri eksponatov je bil, da je moral biti vsak izdelovalec predstavljen vsaj z enim izdelkom. To pa je v nekaterih primerih zniževalo kvaliteto celotne razstave, saj je posamezen izdelovalec lahko poslal več kvalitetnih izdelkov, ki so zaradi pomanjkanja prostora morali biti izločeni, medtem ko je bil predstavljen manj kvaliteten izdelek nekega drugega izdelovalca.

Problem govorice razstavljenih predmetov je v tem, da morajo govoriti širokemu krogu ljudi. Kako naj predmet torej govori o ljudeh in za ljudi? Pomembni so osredotočenije, čim ožja in kar najbolj jasno določena tematika.

Razstavni prostor ne deluje kot fotografija, ki ima trdno določeno kompozicijo. Predmet je postavljen v tridimenzionalen prostor, zato gledalcu ne moremo določiti zornega kota, ampak moramo pripoved razstavljenih predmetov toliko bolj usmeriti, saj s

tem obiskovalcem olajšamo komunikacijo.

Naslednji vprašnji, na kateri je treba odgovoriti, sta: Kakšno je sporočilo, ki ga želiš preko predmetov in izbranega načina predstavitve le-teh prenesti obiskovalcem? Ali se to ujema z interesi in njihovimi pričakovanji? V primeru razstave DUO je bilo sporočilo, ki naj bi ga s seboj nosili razstavljeni predmeti, predvsem predstavitvene, izobraževalne in tržne narave. Ob tem si nehote zastaviš vprašanje, ali za reprezentacijo domače in umetnostne obrti, ki glede na število letos razstavljenih predmetov ni zanemarljiva, ne bi bilo dobro, da je razstava uvrščena v kulturno dogajanje še v kakšnem drugem slovenskem mestu. To si gotovo zasluži. Kljub temu, da vzporedno potekajo manjše razstave (Hiša obrti v okviru mednarodnega obrtnega sejma v Celju, Sejem keramike in lončarstva v Ljubljani itd.), je bienalna razstava domače in umetnostne obrti prikaz dvoletnega dela slovenskih ustvarjalcev na tem področju. Podeljevanje certifikata izdelkom domače in umetnostne obrti spodbuja pri izdelovalcih inovativnost in samokritičnost. Promocija Slovenije je nekaj, kar je pogosto predmet oglaševalskih kampanij, turističnih agencij, društev in posameznikov. Razstava DUO je po svoji funkciji

lahko tudi promocija Slovenije tako za domačine kot tujce. Letošnja pa je vrata zaprla ravno tedaj, ko je začelo v državo prihajati največ turistov. Obisk razstave je bil številen tako v Slovenj Gradcu kot v Ljubljani, in sicer tudi zaradi vlakca, ki je ljudi iz stare Ljubljane popeljal na grad. Zakaj torej postavljati največjo razstavo domače in umetnostne obrti na domačih tleh za dober mesec dni, ko pa bi lahko čez poletje privabljala tujce, ki bi z razstavljenimi predmeti lahko dobili vpogled v del naše dediščine.

Ob vsem naštetem ne smemo pozabiti, da razstava ni le delo enega človeka, temveč je skupinsko delo. Pomembni pri tem so prav vsi: razstavljalci, vodja postavitve, ekipa, ki stvar realizira, hišnik, ki ti priskoči na pomoč s tehničnimi rešitvami, snažilka, vratar, ki ne priganja živčno že pol ure pred iztekom delavnika, pomembno pa je tudi vzdušje v skupini.

In kako je minilo letošnje delo na razstavi? Z veliko smeha, dolgimi nočnimi pogovori v slovenjegraškem hotelu, utrujenostjo od prenašanja zadnjih škatel, s proslavljanjem rojstnega dne, sadnimi kupami, zamujenimi slaščicami v slovenjegraških slaščičarnah... in še čim.

FOTOGRAFIJE: Vesna Moličnik,
Slovenj Gradec, 15. - 17. 4. 1998

